

Reactie van de bewindspersonen

Inleiding

Op 9 juli ontvingen wij de vragen en opmerkingen van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer naar aanleiding van de gezamenlijke geannoteerde agenda van de informele Energieraad en de informele Milieuraad, die zullen plaatsvinden op respectievelijk 23–24 juli en 24–25 juli as. te Åre, Zweden. Met deze brief ontvangt u daarop per onderwerp onze reactie.

Energie efficiency actieplan (algemeen)

De leden van de fracties van CDA, PvdA en de SP hebben gevraagd naar de inzet binnen het nieuwe energie efficiëntie actieplan op de (vormgeving van) monitoring en het voorkomen van onnodige lastenverzwaring en bureaucratie. Het kabinet vindt het belangrijk dat het nieuwe energie efficiëntie actieplan het bestaande raamwerk versterkt en tegelijkertijd de kabinetsdoelstelling van het verhogen van het energiebesparing naar 2% ondersteunt. Bij het versterken van het raamwerk zal Nederland de Commissie vragen om voorstellen te toetsen op de gevolgen voor lastenverzwaring en bureaucratie. Daarnaast ziet het kabinet kansen om het raamwerk te versterken op het punt van monitoring. EU-lidstaten gebruiken diverse methoden om het tempo van energiebesparing te bepalen, die verschillen in complexiteit en nauwkeurigheid. Het kabinet pleit bij de Commissie voor een meer geharmoniseerde methode zodat het effect van energiebesparingsmaatregelen tussen lidstaten vergelijkbaar wordt. Een verbeterde monitoring draagt bovendien bij aan het inzichtelijk maken van de voordelen van energiebesparingsbeleid.

De leden van de SP-fractie hebben gevraagd of het niet eenvoudiger is de energiebesparing op basis van meterstanden vast te stellen. Meterstanden kunnen echter geen volledig overzicht geven. Naast elektriciteit moeten ook andere energiedragers zoals aardgas, motorbrandstoffen en warmte worden meegenomen in de berekening van energiebesparing.

Ecodesign en energielabel

De leden van de fracties van CDA, PvdA en de SP hebben diverse vragen gesteld over normstelling en etikettering van energieverbruikende producten, welke hun beslag zullen krijgen in de herziene richtlijnen Ecodesign en energie-etikettering.

Het kabinet deelt de mening van de CDA-fractieleden dat de 'vulling' van de richtlijn Ecodesign met producten en productgroepen belangrijk is. De herziening van de richtlijn Ecodesign maakt dit mogelijk door de uitbreiding van de reikwijdte van energieverbruikende producten naar alle energiegerelateerde producten. Andere belangrijke aspecten van de herziening zijn de getrapte normstelling, de benchmarks en het opnemen van een herzieningsdatum in de uitvoeringsmaatregelen van de richtlijn Ecodesign. In combinatie met de herziening van de richtlijn energie-etikettering levert dit de Europese equivalent op van Toprunner. Wij zetten ons hier voor in. Daarbij zal het energielabel de stand van energie-efficiënte techniek weerspiegelen, aangezien de topklasse steeds de meest efficiënte techniek (de benchmark) aangeeft. Vervolgens worden op grond van de richtlijn Ecodesign de minimum energie-efficiëntie eisen trapsgewijs aangescherpt. Producten met een C- of B-label mogen dan op den duur niet meer op de markt worden gebracht. Op deze manier wordt ook het peloton naar een betere stand van energie-efficiënte techniek gebracht.

De leden van de SP-fractie doen de suggestie om autonoom de lat voor het weren van slecht presterende producten hoger te leggen. Volgens het gemeenschapsrecht staat het lidstaten echter niet langer vrij om zelfstandig nationale maatregelen te treffen, indien op Europees niveau al voor het desbetreffende onderwerp een (uitputtende) harmonisatiemaatregel is getroffen (zaak 148/78, Ratti). Voor energieverbruikende producten is in augustus 2007 de Richtlijn Ecodesign (2005/32/EG) in werking getreden. De mogelijkheden om eisen te stellen aan deze producten, moeten binnen de kaders van deze richtlijn worden gevonden. De

harmonisatierichtlijn is op dit punt uitputtend. Het is daarom niet toegestaan om als lidstaat autonoom de lat hoger te leggen dan wat er binnen Ecodesign tot stand is gekomen voor producten die binnen de reikwijdte van de eco-design Richtlijn vallen.

De leden van de VVD-fractie hebben gevraagd welke gevolgen een Europees energielabel kan hebben voor de bestaande Nederlandse regelgeving. De gevolgen zullen naar verwachting zeer gering zijn. De Europese energie-etikettering is in 1992 al opgenomen in nationale wetgeving (wet energiebesparing toestellen). Deze hoeft slechts op enkele punten te worden aangepast; de reikwijdte zal worden uitgebreid van huishoudelijke apparaten naar energiegerelateerde producten en een kader zal worden opgesteld voor de uitvoeringsmaatregelen die onder de herziene richtlijn energie-etikettering worden getroffen.

De leden van de CDA-fractie hebben in hun reactie aandacht gevraagd voor het formuleren van normen voor autobanden. Wij onderschrijven dat geluidsnormering voor banden zeer effectief is voor het terugdringen van de maatschappelijke kosten van geluid door het wegverkeer. In dat kader is het van belang te vermelden dat de Europese verordening die per 2012 de huidige geluidsnormen voor autobanden aanscherpt, inmiddels in juni 2009 is vastgesteld. Behalve voor geluid zijn daarin ook normen voor rolweerstand afgesproken, die moeten bijdragen aan lagere CO₂-emissies per kilometer. In aanvulling op de vastgestelde normen kan een label de consument helpen om binnen het bandenaanbod voor de zuinigste, stilste en veiligste band te kiezen. Het bandenlabel zal net als de aangescherpte normstelling per 2012 verplicht worden. In de onderhandelingen over het label voor autobanden pleit Nederland voor een label dat niet alleen het aantal decibellen weergeeft, maar ook een waardering (gradatie) geeft van het geluidsniveau. Zo kan de consument een stille band eenvoudig van een minder stille band onderscheiden. Het effectief bevorderen van de keuze voor de stilste band kan een aanzienlijke besparing opleveren van de maatschappelijke kosten die door het geluid van het wegverkeer worden veroorzaakt.

De leden van de SP-fractie hebben gevraagd of kinderarbeid, sociaal economische uitbuiting, ontbossing en de millenniumdoelstellingen een plaats krijgen in (de discussie over) de richtlijn codesign. Dat zal naar verwachting niet het geval zijn. De richtlijn codesign richt zich op de milieuaspecten van producten, waaronder het energieverbruik over de gehele levenscyclus. Zoals bekend acht het kabinet het van belang dat duurzaamheidvraagstukken in multilateraal verband worden aangepakt in de daartoe geëigende fora, conform de Kabinetsvisie "Non-trade concerns en handelsbeleid" die op 6 mei jongstleden aan uw Kamer werd verzonden (Kamerstuk 2008-2009, 26485, nr. 68). Voor de kabinetsvisie op de integrale aanpak van kinderarbeid verwijzen wij u graag naar de notitie "Naar een menswaardig bestaan – een mensenrechtenstrategie voor het buitenlands beleid" van 5 november 2007 (Kamerstuk 2007-2008, 31263, nr. 1).

Richtlijn energieprestaties gebouwen

De leden van de CDA-, PVDA- en SP fracties geven aan bezwaar te hebben tegen de Richtlijn energieprestaties gebouwen. Wij delen de kritiek van de Tweede Kamer ten aanzien van de proportionaliteit van de herziene richtlijn energieprestaties van gebouwen. Het gaat hier vooral om de toename van de administratieve lasten en bureaucratie als gevolg van het door de Europese Commissie gedane voorstel. Het huidige voorstel voldoet niet aan onze wensen op deze punten. Het Kabinet kiest ervoor om, samen met een aantal andere lidstaten, de inhoud van de richtlijn bij te sturen door middel van het inbrengen van alternatieve tekstvoorstellen die een bijdrage kunnen leveren aan energiebesparing in gebouwen, maar minder administratieve lasten en bureaucratie als gevolg hebben. Een pleidooi tegen de herziening van de richtlijn is daarbij vooralsnog niet op zijn plaats, aangezien dit de overtuigingskracht en het draagvlak van de Nederlandse voorstellen bij de andere EU-lidstaten en de EU-instellingen zou kunnen ondermijnen. Op basis van het aangepaste voorstel dat door het Zweedse voorzitterschap na de zomer wordt opgesteld zal Nederland haar onderhandelingsstrategie verder bepalen.

Ten aanzien van de opmerkingen van de SP fractieleden over Europese afspraken over energieprestaties in de bebouwde omgeving merken wij op dat het kabinet wel voorstander is van Europees beleid op het gebied van de energieprestatie van gebouwen, met het oog op het bereiken van de klimaatdoelstellingen en energievoorzieningszekerheid. Maar de herziening van de richtlijn moet niet zorgen voor een gebrek aan flexibiliteit voor de lidstaten om hun beleid te realiseren. De Europese woningmarkt wordt gekenmerkt door diversiteit en volledige harmonisatie op Europees niveau door bijvoorbeeld de introductie van een verplichte gemeenschappelijke Europese berekeningsmethodiek voor de berekening van de energieprestatievereisten van woningen wordt door Nederland niet onderschreven.

Naar aanleiding van opmerkingen van de SP fractie over het energielabel op de woning, willen we aangeven dat bij het vernieuwde energielabel het standaard energieverbruik wordt weergegeven, uitgesplitst in electriciteit, gas en warmte. Dit biedt de woningeigenaar de mogelijkheid om een vergelijking te maken op basis van het energielabel tussen het standaard energieverbruik en het absoluut energieverbruik, zoals dat bijvoorbeeld op de energierekening staat. Het uitgangspunt van het energielabel is om informatie te verschaffen over de energieprestatie van de woning bij verkoop of verhuur. Een energielabel op basis van standaard energieverbruik is hier beter geschikt voor dan een energielabel op basis van absoluut energieverbruik. Het energiegedrag van bewoners kan namelijk nogal van elkaar verschillen, bijvoorbeeld door de grootte van het huishouden. Daarnaast is in de EPBD-richtlijn voorgeschreven dat het standaard energieverbruik gehanteerd moet worden voor het energielabel. Daarom is het energielabel gebaseerd op gestandaardiseerd energieverbruik en niet op absoluut verbruik.

Verder vraagt de SP inzage in de tekstvoorstellen die zijn ingebracht in de Raadswerkgroep. Omdat de onderhandelingen nog niet zijn afgerond, leent dit stadium zich er niet voor om inzage te geven in concrete tekstvoorstellen. De geannoteerde agenda en het eerder toegestuurde BNC-fiche geeft op hoofdlijnen een weergave van de Nederlandse inzet.

Eco-efficiency

De leden van de CDA fractie vragen naar de bereidheid uitwerking te geven aan het idee van het Zweeds voorzitterschap synergie na te streven van doelstellingen op het gebied van energie, klimaatverandering, innovatie en concurrentiekracht. De Nederlandse regering waardeert de inzet van het Zweedse voorzitterschap, welke in lijn is met hetgeen Nederland heeft opgestart tijdens het Nederlandse voorzitterschap onder de titel "Clean, Clever, Competitive". Een voorbeeld van dergelijke synergie: een ambitieus klimaatverdrag werkt ook door in verbeterde energie efficiency en verminderde energie-afhankelijkheid. Daarom is het kabinet ook zeer te spreken dat het Zweedse voorzitterschap het onderwerp eco-efficiency een prominente plaats heeft gegeven op het gecombineerde deel van de agenda van de informele Energie- en Milieuraad.

De leden van de CDA fractie hebben een opmerking geplaatst over een gebrek aan inspiratie voor nieuwe beleidsopties en gevraagd of het kabinet Nederlandse wetenschappers en planbureaus heeft geconsulteerd om te verifiëren of er inderdaad geen extra instrumenten zijn die eco-efficiëntie kunnen bevorderen.

Er wordt een enorm beroep gedaan op onze creativiteit om nieuwe instrumenten te bedenken. Deze moeten we zoeken in een combinatie van regelgeving en stimulerende maatregelen, economische en fiscale instrumenten, gericht op producenten en consumenten. Met name doelen voor de lange termijn vergen nieuwe beleidsinstrumenten, om te zorgen dat we niet interimoplossingen en de daarbij behorende technologie vereeuwigen. Handel in emissiekrediet is bijvoorbeeld een efficiënte combinatie van limitering en beprijzing om kostenefficiënte oplossingen te realiseren. Maar grote veranderingen op termijn, zoals het tot stand brengen van een koolstofarme energie-

voorziening anno 2050, zullen een aanloop vergen waarin ook andere instrumenten dan handel in emissiekrediet nodig zijn.

Voor de drie strategische terreinen voedsel, energie en transport werkt het PBL op dit moment samen met het Zweedse collega-instituut aan een studie ('Getting in the Right Lane for 2050'), die hier onder andere naar kijkt. Wanneer wij samen lancunes constateren in wat er nu wordt aanbevolen zijn wij uiteraard bereid om nader onderzoek te laten doen.

Nederland heeft tijdens de discussie over het structureel maken van de tijdelijke verlaagde BTW-tarieven op arbeidsintensieve diensten gepoogd om ruimte te creëren voor toepassing van het verlaagde BTW-tarief op milieuvriendelijke producten en diensten. Tijdens deze discussie bleek bij een aantal lidstaten een grote terughoudendheid te bestaan ten opzichte van verdere uitbreidingen van het verlaagde tarief voor milieudoeleinden. Bij het Ecofin akkoord van maart jl. over het toepassen van verlaagde BTW-tarieven heeft de Commissie aangegeven dat het voorstel voor een verlaagd BTW-tarief op groene producten en diensten er voorlopig dan ook niet zal komen, hoewel dit voorstel al was voorzien voor 2008. In een persconferentie op 10 maart jl. heeft de Commissie dit kenbaar gemaakt. Wel is het mogelijk om via de nu definitief gemaakte post "renovatie en het herstel van particuliere woningen" energiebesparende investeringen zoals isolatiewerkzaamheden onder het verlaagde BTW-tarief te brengen.

Handelsmaatregelen

De leden van de SP-fractie noemden in hun reactie onder meer een 'border tax' op milieulast als voorbeeld van synergie in het beleid. Voor de kabinetsvisie op dit thema verwijzen wij u graag naar de kabinetsreactie op de CPB/PBL analyse van de voor- en nadelen van Border Tax Adjustments (BTA), die op 7 oktober 2008 door de Minister van Economisch Zaken aan de Tweede Kamer werd gezonden (kamerstuk 2008-2009, 28240, nr. 99).

Klimaatverandering

De leden van de CDA fractie vragen naar mogelijkheden tot versnelling van het proces naar Kopenhagen en welke bruggen bij voorrang geslagen kunnen worden.

Bedacht moet worden dat het proces naar Kopenhagen het karakter heeft van een marathon, waarbij eerst moet worden gewerkt aan convergentie, structuur en contouren, toewerkend naar de fase van versnelling met een eindsprint voor Kopenhagen. Naar verwachting hebben delegaties zich in dit stadium, op basis van de tekst van de voorzitters goed voorbereid voor een convergentieslag tijdens komende onderhandelingsrondes. Naast deze tekstonderhandelingen wordt een versnelling van politieke besluitvorming beoogd door middel van diplomatieke initiatieven op het hoogste niveau. Voorbeelden zijn de onlangs gehouden succesvolle bijeenkomsten van G8 en MEF, waarin bruggen worden geslagen zoals draagvlak voor de doelstelling onder de 2 graden temperatuurstijging te blijven, steun voor het concept van Low Carbon Development Strategies cq Low Carbon Growth Plans én het ondernemen van acties ook door ontwikkelingslanden die voor een betekenisvolle afwijking zorgen van het *business as usual* scenario. Een aantal bilaterale bijeenkomsten van de EU op hoog niveau is voorzien met relevante partijen op de weg naar Kopenhagen, te weten met Zuid-Afrika, Brazilië, de VS, India, Rusland, China en Oekraïne.

Op de vraag naar een tijdpad voor de verdere concretisering van de Europese inzet verwijzen wij naar de brief van 13 februari 2009 (Tweede Kamer 2008-2009, 31 793, nr.4). In aanvulling hierop kunnen we melden dat het Zweedse Voorzitterschap inmiddels de concretisering van de Europese inzet (Roadmap to Copenhagen) op de volgende raden heeft geagendeerd:

Informeel milieuraad op 24-25 juli;
Ecofin op 20 oktober;
Milieuraad op 21 oktober;

Europese raad op 29-30 oktober;
Europese raad op 10-11 december

De nadruk zal in de komende maanden liggen op de voorbereiding van de Europese Raad van oktober, waar het EU mandaat voor de onderhandelingen in Kopenhagen nader moet worden ingevuld.

Het Kabinet zet zich maximaal in om de Europese inzet nader te concretiseren. Dat gebeurt niet zozeer aan de hand van een volledig uitgestippeld plan met precieze tussendoelen, maar eerder op basis van alertheid en consistentie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van alle gelegenheden, met het einddoel voor ogen, met tijdig geformuleerde standpunten op alle relevante punten en met oog voor gezamenlijke oplossingen in relevante coalities. Een dergelijke aanpak heeft ook tijdens de onderhandelingen over het Europese energie- en klimaatpakket goede resultaten opgeleverd.

De leden van de PvdA fractie missen bij de inzet het concrete pleidooi van het kabinet om bij de financiering van het klimaatbeleid expliciet steun te vragen voor de Noorse en Mexicaanse voorstellen. Zoals bekend is mede na waardering voor de genoemde voorstellen, in de Europese Raad afgesproken dat het genereren van financiën voor steun mede zal worden uitgewerkt op basis van een marktgebaseerde- en een contributiebenadering (het gedachtegoed van voornoemde voorstellen). Ook is afgesproken dat de EU voor het internationaal verdelen van de financiële last kiest voor de criteria verantwoordelijkheid voor emissies én draagkracht. In EU kaders wordt hier momenteel verder uitwerking aan gegeven. De Europese raad van oktober zal tot nadere concretisering komen van de financiële inzet van de EU.

De leden van de SP-fractie hebben aangegeven voorstander te zijn van het als Europa pleiten voor een vast percentage afdracht uit de opbrengsten van een emissiehandelssysteem aan een internationaal fonds. Het Kabinet heeft sympathie voor gedachten over het genereren van nieuwe middelen, maar is geen voorstander van het oormerken van opbrengsten van het veilen van emissierechten voor een internationaal fonds.

De leden van de SP fractie zijn er verder vóór de ontwikkelingslanden en opkomende economieën te ondersteunen met best beschikbare technieken. Ook hiervoor bestaat sympathie; bij de uitwerking van technologie-ondersteuning zal ook rekening moeten worden gehouden met onvervreembare eigendomsrechten.

De leden van de VVD fractie pleiten voor actie richting ontwikkelde landen. Het is één van de prioriteiten van Nederland om de ontwikkelde landen het voortouw te laten nemen bij acties die klimaatverandering en effecten daarvan moeten verminderen en voorkomen.

Onderhandelingen van Nederland en de EU zijn dan ook gericht op vergelijkbare inspanningen door alle ontwikkelde landen, onder meer toewerkend naar een systeem waarin landen samenwerken in een koolstofmarkt.